

A magyar Bauhaus csöppnyi szigete

A Napraforgó utcai mintatelep

Szöveg: Rozmann Viktor
Fotó: Bujnovszky Tamás

A XX. század elejétől egyre erősödő, haladó építészeti és képzőművészeti törekvések az első világháború után Magyarországon is megvetették lábukat. A hazánkban is jelentős ideológiai alapokról induló, modern

Napraforgó utca 7. szám, építész: Wellisch Andor

A hazai szociális-politikai-gazdasági viszonyok miatt az új építészeti gondolatok többnyire családi házakon mutakozhattak meg. Az egyetlen, átfogó központi program szerint megvalósult modern városrész a Napraforgó utcai mintatelep volt.

1931-ben, a Magyar Mérnök- és Építészegylet városrendezési értekezletén határozták el korszerű családi házak egységes koncepció szerinti tervezését és építését egy kisebb lakótelepen belül. A kísérleti telep számára Pasaréten, az akkor kiépülő villanegyedben jelölték ki egy területet, melyet

szabacsn álló, kertes családi házakat emeltek. 22 ház épült.

Minden épületet más-más építész tervezett, többségük modern fel fogású tervező volt, de akadtak olyanok is, akik korábban elzárkóztak az új elől. Egy kivétellel valamennyi épület emeletes és lapos tetős. Az épületek alaprajzi sémája egységes: a földszinten közösségi tereket, az emeleten hálóhelységeket a kítottak ki. A modern tervezők személetes puritán, használat- és takarékoságelvű volt, a dalszerűségeen túl csak az adott épület díszetlen tömegének

Vágó László lekerekített sarkú kockaháza: Napraforgó utca 11. szám

megfelelően az épület sima faü, egyszínű, lapos tetős téglatest, vagy összemetsződő kúbusok együttese, melyeket nagyméretű szalagablakok nyitnak meg, konzolosan előreugró erkélyek, előtetők tagolnak. A legfontosabb szervezőerő a funkció volt, és bár az épület külső megjelenése látványosan másodlagos szemponttá vált, ezek a házak mégis kifinomult esztétikát hordoznak.

A modern épületek egyszerű tömörkedvességükkel letisztult vo-

nyugodt arányaival, puritán formavilágukkal teremtenek sajátos architektúrát. Ezek az épületek dísztelenül váltak attraktívá. Az elkészült lakótelepet a nyilvánosság előtt is bemutatták, a modern mozgalom építészeti szaklapjában, a Tér és Formában publikálták. Bár Magyarországon nem fogadták örömmel az új építészlet, a mintatemplum mégis a modern építészlet társadalmi elfogadásának előfeltételét teremtettem meg hazánkban. A Bauhaus intézmény-

A telep egyetlen kétemeletes épületét Kaffka Péter tervezte: Napraforgó utca 3. szám

ját mind fennállása idején, mind a későbbiekben – sok támadás érte. Többek között elidegenedett, merev funkcionalizmussal vádolták. Mégis, alkotásainak, épületeinek formanyelve, a modern ipar adta anyagok felhasználása a mai napig ható stílust hozott létre, pedagógiai elvei és módszerei most is teljes érvényűek. A mintatelep ma is többnyire eredeti formájában áll. Építészeti, stílistikai hatása épp napjainkban éri el csúc-

Építései: Barát Béla, Novák Edle, Bierbauer Virgil, Fischer József, Gerlőczy Gedeon, Kaffka Péter, Hajós Alfréd, Kozma Lajos, Ligeti Pál, Molnár Farkas, ifj. Masirevich György, Münnich Aladár, Weichinger Károly, Wellisch Andor, Hegedüs Ármin és Böhm Henrik,